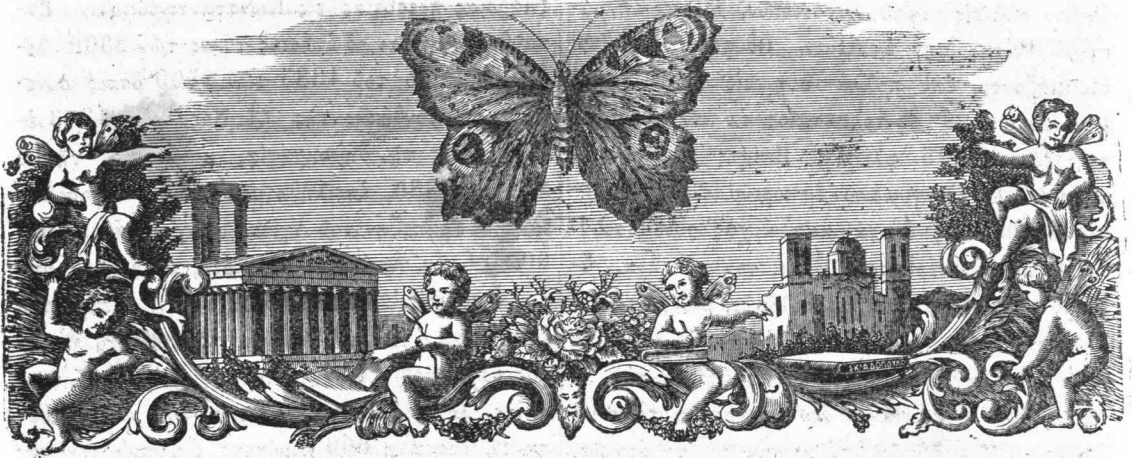

Χ Ρ Υ Σ Α Λ Λ Ι Σ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Β'.

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1864.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 47.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΓΕΝΟΥΗΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΩΝ.

ΥΠΟ ΚΑΡΟΛΟΥ ΧΟΠΦΙΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. 46).

ΤΑ εισοδήματα δὲ συνίσταντο

1 *Εἰς ἀμέσους φόρους.* Οὐδέποτε ὁ ἐπαρχος ἐδύνατο νὰ ἐπιβάλλῃ τοιούτους ὡς καὶ ἐμμέσους ἢ καὶ τελωνιακὰ δικαιώματα, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν Ἰουστινιανῶν, καθόσον ἡ Γένουα δὲν ἠδύνατο αὐθαριέτως νὰ φορολογήσῃ. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ εἰσυχθῶσι νέοι φόροι ἢ νὰ τροποποιηθῶσιν οἱ ὑπάρχοντες, ὁ ἐπαρχος ἡρώτα πρῶτον τὴν Μαόναν, ὕστερον τοὺς ἐξήκοντα Γραικοὺς ἄρχοντας, μετὰ ταῦτα τοὺς Λατίνους πολίτας, τοὺς οἰκοκυραίους, τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν χωρίων καὶ συλλήβδην τὸν λαὸν τῆς Χίου. Μετὰ τὴν συγκατάνευσιν ὅλων αὐτῶν, προσεκάλει ὅλους τοὺς Γραικοὺς νέους καὶ γέροντας ἐν τῇ ναῷ τοῦ ἁγίου Μιχαήλ εἰς συνέλευσιν (arengo). Οὗτοι τότε κλίνοντες τὴν κεφαλὴν καὶ ὑψοῦντες τὰς χεῖρας πρὸς τὰ ἄνω, ἠκροῶντό διὰ τελευταίαν φορὰν τῆς προτάσεως· μετὰ δὲ ταῦτα ὤφειλον νὰ καθήσῃσι, καὶ ἐπερωτώμενοι ἂν εὐχαριστῶνται μὲ τὸν φόρον νὰ ἐγερθῶσιν. Ὁ φόρος ἐγκριθεὶς ὑπὸ τῆς

πλειοψηφίας παρεδέχετο προσωρινῶς καὶ ἐπέμπετο εἰς Γένουαν ὅπως κυρωθῇ ὑπὸ τῆς βουλῆς. Δύο δὲ εἶδη ἀμέσων φόρων εὐρίσκομεν ἐν Χίῳ· τὸ *Καπίνιχορ* καὶ τὸ *Ἀκρόστιχορ*. Ὁ πρῶτος ὢν εἶδος φόρου κεφαλικοῦ, καθ' ὃν ἕκαστος οἰκογενειάρχης ἐπλήρωνε τῇ κυβερνήσει κατ' ἔτος ἐξ ὑπέρπυρα, τὸ δὲ ἐξ αὐτοῦ εἰσπρασσόμενον ποσὸν ἐτησίως ἦν 4500—5000· εἰς πτωχότερα δὲ χωρία ὁ φόρος ἦν μικρότερος, ὡς εἰς Λεκοθέρη, Καλαμωτὴν καὶ Πίγρη 4,000 εἰς Λάμισα 3000 κλ. Ἀπηλλαγμένοι αὐτοῦ ἦσαν ὕλοι οἱ φυτεύοντες μαστίχην, οἱ ναῦται καὶ οἱ ναυπηγοὶ πλοίων, οἵτινες ὅμως ἀπετέλουν μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φόρος ἦν τόσῳ ἐπαχθής, ὥστε πολλοὶ τῶν Χίων ἠναγκάζοντο νὰ μεταναστεύσωσι, κατεβιβάσθη, τῷ 1396, εἰς δύο ὑπέρπυρα, τὸ δ' ἑλλειμμα ἐπληρώνετο ἢ δι' ἐμμέσων φόρων ἢ ὑπὸ τῆς Μαόνας αὐτῆς χάριν τῶν ὑπηκόων τῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ *Ἀκροστίχου*, ἥτοι κτηματικοῦ φόρου, οὐδεὶς ἦν ἀπηλλαγμένος· καὶ οἱ Λατῖνοι αὐτοὶ πολῖται, οἵτινες δὲν ἐπλήρωνον *Καπίνιχορ*, ὑπῆγοντο, κατὰ τὸν νόμον τῆς 17 Δεκεμβρίου 1454, εἰς αὐτόν. Τοσοῦτον σημαντικὸς ἦν ὁ φόρος οὗτος, ὥστε τὴν 16'. ἑκατονταετηρίδα ἕκαστον *caratti* ἐλάμβανεν ὡς μέρισμα πεντήκοντα *sciorinia*. Διενέμετο δὲ ἀναλόγως τῶν δεκατριῶν μεγάλων μετοχῶν.

2 *Εἰς ἐμμέσους φόρους.* Εἰς φόρους τῶν κρεωπωλῶν, τῶν ζώων (ὧν τὰ μικρὰ ἐπλήρωνον ἀνὰ ἐν δηνάριον) τῶν ἀλλοδαπῶν οἶνων, ὄξους, ἐλαίου, ἁλατος, πισσασφάλτου, ξυλείας ναυπηγησίου, ζυγίου καὶ εἰς φόρους μεσιτειῶν, οἵτινες ἐπλούτιζον ἐπίσης τὴν ἐταιρίαν. Οἱ φόροι δὲ οὗτοι ἐνοικιάζοντο ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς Μαονεῖς καὶ Γενουηνοὺς, ὁ δὲ τελευταῖος ἐκ παραδείγματος ἔφερε 3505 φλωρία. Ἐπίσης εἰσέπραττον τέλη ἐκ τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων (*comercia forensium*) ἅτινα κατ' ἀρχὰς συνεποσοῦντο εἰς πέντε ὑπέρπυρα δι' ἑκάστον στατήρα, ὕστερον δ' ἠϋζήθησαν ὑπερβολικῶς. Μόνον τὰ τῆς Γενούης πλοῖα, καὶ ἀπὸ τοῦ 1484 τὰ Τουρκικὰ ἦσαν ἀπηλλαγμένα αὐτοῦ ὡς ἀφ' ἑτέρου καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἰουστινιανῶν δὲν ἐπλήρωνον τέλη εἰς Γένουαν. Περὶ αὐτῶν ὑπάρχουσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα, ἀπὸ τοῦ 1349, πολυάριθμα ἔγγραφα, ὥστε ἐδυνάμεθα νὰ γράψωμεν ἰδίαν περὶ αὐτῶν πραγματείαν. Ἡ ἐτήσια εἰσπραξις ἦτον ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τῆς συγκοινωνίας πρὸς ξένα μέρη καὶ τῆς ὑψώσεως τοῦ φόρου. Ἐκτὸς τούτου ὤφειλεν ἑκάστον πρὸς τὴν ἀνατολὴν κατευθυνόμενον πλοῖον Γενουηναϊκὸν νὰ διαμμένη ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Χίου, χωρὶς ὅμως νὰ ὑποκύπτῃ εἰς φόρους, καθόσον τὰ ἐκ διαμετακομίσεως τέλη, καταργηθέντα τῷ 1396, εἰσῆχθησαν τῷ 1463 ἐκ νέου, καὶ κατηργήθησαν πάλιν διὰ ψηφίσματος τῆς 15 Ἰουνίου 1513.

3 *Εἰς διάφορα δικαιώματα καὶ ἐνοίκια,* οἷον εἰς δέκατα τῶν διαφόρων εἰδῶν ζώων, μύλων, κήπων, ἐνοίκια ἀποθηκῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων, ὧν οἱ μὲν οἶκοι καὶ κῆποι ἐνοικιάζοντο ἐπὶ πέντε ἔτη, τὰ δὲ δάση κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἐπάρχου, τέλος τὸ ἐνοίκιον τῆς νέας καὶ παλαιᾶς Φωκαίας.

4 *Εἰς τὴν πώλησιν μαστίγης,* περὶ ἧς κατωτέρω γενήσεται λόγος.

5 *Εἰς σημαντικὰ χρηματικὰ πρόστιμα καὶ κληρονομίων χαρτόσημα.*

Τὰ δὲ ἔξοδα συνίσταντο.

1 *Εἰς φόρους ὑποταγῆς καὶ πληρωμῆν τόκων.* Μεταξὺ αὐτῶν ἀριθμητέος ὁ τόκος 500 ὑπερπύρων, ὅστις ἐπληρώνετο (1363—1453) τῷ αὐτοκράτορι Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ χρυσοβούλλου 8 Ἰουνίου 1364, — ὁ πρότερον τῷ ἡγεμόνι τοῦ Σαρουχὰν πληρωνόμενος φόρος ὑποταγῆς πεντακοσίων φλωρίων, καὶ — τὸ ἀπὸ τοῦ 1415 τῇ Τουρκίᾳ διδόμενον χαράτζι, ἐκ 4000 φλωρίων, ὅπερ, τῷ 1453, ἠϋζήθη εἰς

6,000, τῷ δὲ 1456, εἰς 40,000 καὶ τῷ 1566 εἰς 14,000 φλωρία — τὰ δῶρα δ' προσέφερον εἰς τοὺς βεζύρας τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἅτινα τῷ 1482 ἦσαν ἀξίας 430 δουκάτων — καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἐνιαισίας πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐνταῦθα ἀνάγεται ὁ ἐτήσιος τόκος τῶν 2000 λιβρῶν καὶ ἀπὸ τοῦ 1385 τῶν 2500 ὅστις συνεπαίχ τῆς συνθήκης τῆς 21 Νοεμβρίου 1373 ἐπληρώνετο τῇ δημοκρατίᾳ, καὶ ὅστις, τῇ 16 Μαρτίου 1380, ἐπωλήθη μετ' ἄλλων προσόδων εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἀντὶ 100,000 λιβρῶν. Ἀπόπειρα γενομένη, τῷ 1424, ὑπὸ τῆς δημοκρατίας ὅπως ὑψώσῃ αὐτὸν, ἀπεκρούσθη ἐνεργητικῶς ὑπὸ τῆς Μαόνας· ἐπληρώνετο δ' οὗτος μέχρι τοῦ 1455 ἐκ τοῦ ἐνοικίου τῆς Ν. Φωκαίας. Ἡ Μαόνα ὤφειλε, τῷ 1444, νὰ καταθέσῃ τῇ Τραπεζῇ 600 λουόγους ὡς ὑποθήκην τῆς τακτικῆς ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου Δραπερίου πληρωμῆς. Ἐν τέλει, τῆς καταστάσεως τῆς Μαόνας ἀπὸ τοῦ 1444 μὴ οὔσης εὐαρέστου, ἀπεκρούσθη, τῷ 1476, νέα πρότασις περὶ τῆς εἰς 2500 λίβρας ἢ 2000 φορίνια ὑψώσεως τοῦ φόρου, ἀκριβῶς καθ' ὃν χρόνον ἡ Μαόνα εἶχεν ἀπολέσει τὴν Νέαν Φώκαιαν. Ἀπὸ δὲ τῆς 21 Ὀκτωβρίου 1427 οἱ ἔχοντες τοὺς μεγαλειτέρους μισθοὺς ὑπάλληλοι, ὑπέστησαν σημαντικὴν κράτησιν τοῦ μισθοῦ των ὑπὸ τῆς Γενούης, θεσοκαπηλείαν νοσοῦσης· οὕτως ὁ ἑπαρχος ἐλάμβανεν ἑκατὸν λίβρας, ὁ καγκελάριος ἐβδομήκοντα καὶ ὁ φρούραρχος πεντήκοντα.

2) *Εἰς διοικητικὰ ἔξοδα.* Εἰς ταῦτα ἀνήκουσι κατὰ πρῶτον μὲν οἱ μισθοὶ τοῦ ἐπάρχου (*Podesta*) τῶν διοικητῶν (*Gubernatori*) καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων, εἶτα δὲ αἱ ἐτήσιαι δαπάναι διὰ τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ τὰς γαλέρας τῆς νήσου (διὰ τὰς τελευταίας ἐδαπανῶντο 1319 λίραι), δι' ἐπιδιόρθωσιν καὶ ὑπεράσπισιν τοῦ λιμένος κτλ. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1379 ἀνέβαινεν εἰς 28,120 φορίνια καὶ 8 σολδία· ἠϋζανον ὅμως αἱ δαπάναι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μ' ὅλας τὰς ἀκαταπαύστους προσπάθειάς πρὸς ἐλάττωσιν αὐτῶν, ἰδίως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς οἰκονομίας εἰς τὰ διὰ τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν ἔξοδα. Οὕτως εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Γενουηνσίου κυριαρχίας ὠρίσθησαν ταῦτα εἰς 26000 δουκάτων καὶ ἐν συνόλῳ, ἐνῶ πρότερον ἦσαν ἐξηκριβωμένα καὶ αἱ μικρότεραι λεπτομέρειαι.

3) *Εἰς ἔκτακτα ἔξοδα.* Ταῦτα κατὰ ῥητὴν ἐκ Γενούης διαταγὴν ἔπρεπε νὰ ᾔην ὅσον οἷον τε περὶωρισμένα καὶ μόνον ἐπικειμένου ἐκ τῶν Τούρκων

κινδύνου νὰ γίνωνται· ἤρξαντο ὅμως ταχέως ἐπα-
 πείρως συνεπεῖα τῶν μεγάλων ποσῶν, τὰ ὅποια
 ἀπητουντο πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων τῶν δα-
 νείων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ ἔτος 1444 ἐξ ἀνάγκης,
 ἰδίως δὲ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπό-
 λεως καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς Φωκαίας οἱ Μαυνοὶ
 ἐδανείζοντο παρὰ τῆς τραπέζης τοῦ Ἀγίου Γεωρ-
 γίου. Πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τῶν τειχῶν, πρὸς καθα-
 ρισμόν τοῦ λιμένος μετὰ τὸν Ἑνετικὸν πόλεμον
 καὶ ἐξοπλισμόν κατὰ τῶν Ὀσμανῶν, ἐχρειάζοντο
 οἱ Ἰουστινιανῶι σημαντικὰ ποσὰ τὰ ὅποια δὲν ἤθε-
 λον νὰ προσπορισθῶσι παρὰ τῶν ἤδη πολὺ φορο-
 λογουμένων ὑπηκόων αὐτῶν. Οὕτω λοιπὸν κατὰ
 τὸ ἔτος 1463 ἐδανείσθησαν παρὰ τῆς Τραπεζῆς
 449 λουόγους, μὲ τόκον 4 λιρῶν ἐφ' ἐκάστου λουό-
 γου, τῷ δ' ἔτει 1469 πρὸς αὐτοὺς ἐδανείσθησαν
 ἑτέρους 106 νέους λουόγους. Τῷ ἔτει 1475 ἔ-
 λαβον παρὰ τῆς Τραπεζῆς νέον δάνειον 300 λουό-
 γων, οἵτινες, ναὶ μὲν τὸ ἐπόμενον ἔτος περιωρί-
 σθησαν εἰς τὸ ἡμισυ, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ λοιποὶ
 300 λουόγοι, ἔπρεπε νὰ ἐξοφληθῶσι τῷ 1478,
 διὰ τοῦτο ἡ Μαύνα δὲν εἶχεν ἕτερον μέσον ἢ νὰ
 συνάψῃ τῇ 15 Φεβρ. 1478 νέον δάνειον παρὰ τῆς
 Τραπεζῆς ἐξ 25 000 δουκάτων (350 λουόγων).
 τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ ἐξοφληθῶσι δι' ἑτησίας πλη-
 ρωμῆς 1000 δουκάτων. Ὡς ὑποθήκη δ' ἐδόθησαν
 τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς μα-
 στίχης· ὁμοίως δὲ τῷ 1483 ἐγένετο ἀνάγκη νὰ
 ὑποθηκευθῶσι διάφορα μονοπωλεῖα (Gabellen)
 τῆς νήσου διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ 1479 καθυστεροῦντα
 ἐτήσιον τόκον. Τοὺς πλείστους ἐμμέσους φόρους
 ἐλάμβανεν ἑκτοτε ἡ Τράπεζα τοῦ Ἀγίου Γεωρ-
 γίου, καθόσον ἡ Μαύνα τὸ χρέος τοῦ 1478 ἡ-
 ναγκάσθη τῷ ἔτει 1493 ν' ἀυξήσῃ κατὰ 80—90
 καὶ τῷ 1494 κατὰ 25—30 νέους λουόγους. Ἀλλ'
 ἀφοῦ τέσσαρα ἔτη μετὰ ταῦτα ἡναγκάσθη νὰ
 προβῇ εἰς νέον σημαντικὸν δάνειον 600 λουόγων,
 καὶ οὗτοι μόνον θραδέως ἦτο δυνατόν νὰ ἐξοφλη-
 θῶσι, τότε τέλος τῷ ἔτει 1513 ἐπῆλθεν ἡ πρὸ
 πολλοῦ προβλεπομένη χρωκοπία τῆς Μαύνας.
 Παρεχώρησε λοιπὸν αὕτη ἀντὶ τοῦ ποσοῦ 25000
 λιβρῶν (2500 λουόγων, συμπεριλαμβανομένου καὶ
 τοῦ χρεωλυτικῷ κεφαλαίου) ὅλα τὰ εἰσοδήματα
 τῆς νήσου, ἐκτὸς τοῦ ἐκ τῆς μαστίχης προσερχο-
 μένου, εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἢ
 μᾶλλον εἰς μίαν παρ' αὐτῇ διὰ μετοχῶν εταιρίαν
 (Comperula), ἥτις ἀντὶ τούτου ἀνεδέχθη νὰ ἐξο-
 φλήσῃ ὅλα τὰ χρέη τῆς Χιακῆς Μαύνας καὶ νὰ
 καταβάλῃ ὅλα τὰ διοικητικὰ ἐξόδα. Ἐντεῦθεν δύο

ἐπίτροποι (Procalatori) αὐτῆς μετέβησαν εἰς τὴν
 Χίον καὶ διηύθυνον ἀντὶ τῶν προτέρων Μασσα-
 ρίων τὰ εἰσοδήματα τῆς νήσου, τὰ ὅποια ἡ Τρά-
 पेζα ἐξηκολούθει εἰσπράττουσα μέχρι τῆς ὑπὸ
 τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς νήσου· ἐντούτοις μόνον
 23 ἔτη μετὰ ταῦτα διελύθη αὕτη ἡ «Comperula
 Chii.» Ταῦτα περὶ τῶν οἰκονομικῶν. Προστίθεται
 μόνον ἡ παρατήρησις ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1347 ὁ
 ἑπαρχος ἐν ὀνόματι τῆς Μαύνης ἐνέμετο τὸ *μονο-
 πωλεῖον τῆς ἐκκοτῆς νομισμάτων* δι' ἐνὸς ἐκ
 Γενούης ἀποστελλομένου νομισματοδευθυντοῦ. Τὰ
 ἀργυρᾶ νομίσματα, τὰ ὅποια ἐξετυπουντο ἔφερον
 ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὴν εἰκόνα τοῦ Δόγου
 τῆς Γενούης, ἐνίστε δ' ἀντὶ τούτου σταυρὸν μὲ τὸ
 ῥητὸν τῶν νομισμάτων τῆς Γενούης, *Conradus
 rex Romanorum*, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὸ οἰκόση-
 μον τῶν Ἰουστινιανῶν μὲ τὴν ἐπιγραφὴν *Civitas
 Chii*, εἰς μεταγενεστέτους δὲ χρόνους καὶ μὲ τὸ
 ἔτος καὶ τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τοῦ ὀνόματος τοῦ
 ἐπάρχου, ὡς ἐκ παραδείγματος *V(incentius) J(us-
 tinianus)* 1552. Πρὸς τοῦτοις δ' ἐξετύπων καὶ
 χρυσᾶ δουκᾶτα, εἰς τὰ ὅποια ἐμιμοῦντο τὴν ἐκ-
 τύπωσιν τῶν Ἑνετικῶν· ἑκατὸν δὲ τοιαῦτα ἀντε-
 στοίχουν τῷ 1454 πρὸς 144 1/2 Γενουήνσια φιο-
 ρίνια. Τοιοῦτο δουκάτον μὲ τὸ διαφορετικὸν ῥη-
 τὸν *S. Laurentius* (ὄνομα τοῦ προστάτου Ἀγίου
 τῆς Γενούης) καὶ φέρον τὸ ὄνομα τοῦ ἐπάρχου
Petrus de F (errariis) ἡγοράσθη τῷ 1854 ὑπὸ
 τοῦ ἐν Βενετίᾳ Κορζερεῖου μουσείου.

Ἡ μίμησις ὅμως αὕτη ἑνετικῶν τσεκινίων, ἥτις
 καὶ ὑπὸ τῶν Γαττελούζων τῆς Λέσβου ἐνεργεῖτο,
 ἐπειδὴ καὶ τὸ τσεκίνιον ἦτο τὸ μᾶλλον γνωστὸν
 ἐν τῇ Ἀνατολῇ νόμισμα, ἐπροξένει οὐχὶ σπανίως
 σπουδαίας διαφορὰς μεταξὺ τῆς Βενετίας καὶ τῆς
 Μαύνης.

Μία τῶν κυριωτέρων πηγῶν πλούτου, τῆς ὁ-
 ποίας τὰ κέρδη εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην κυρίως
 ἀνῆκον, ἦτο τὸ *ἐμπόριον*. Διὰ τοὺς Ἰταλοὺς με-
 γαλεμπόρους ἐθεωρεῖτο ἡ Χίος ὡς ἐν τῶν σημαν-
 τικωτέρων ἐμπορίων καὶ μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς
 Θεοδοσιουπόλεως (Κάφρας) καὶ τὴν πτώσιν ἐν
 Κύπρῳ τῆς Γενουσητικῆς ἐπιρροῆς, ἡ Χίος ἦτον ἡ
 μόνη καὶ ἐπισημοτάτη ἐμπορικὴ ἀποικία τῆς Γε-
 νούης ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Γάλλοι, Ἀγγλοὶ, Ἰταλοὶ,
 Ἰσπανοὶ (ἰδίως Καταλάνοι), Αἰγύπτιοι, Σύριοι καὶ
 Ἀραβες συνεικονῶνουν πολὺ ἐν Χίῳ καὶ Φωκαίᾳ,
 ἐνθα ἔφερον ἐλλείποντα πράγματα καὶ ἐξή-
 γχον τὰ πλούσια προϊόντα τῆς νήσου. Καίτοι
 δὲ ἡ γεωργία ὀλίγον ὥς καὶ ἡ κτηνοτροφία, ὅπω-

σοῦν καλλίτερον, ἐκαλλιεργεῖτο, παρήγοντο ὅμως γενναῖοι οἶνοι, ἔλαιον, σῦκα καὶ ἄλλοι μεσημβρινοὶ καρποὶ ἐν ἀφθονίᾳ. Ἄλση ῥόδων καὶ δάση λεμονεῶν, τανὺν πετόντα ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ Μουσουλμάνου, τότε ἐκάλυπτον ὅλην τὴν νήσον καὶ ἐπλήρουν τὸν ἀέρα μὲ εὐωδίαν. Ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους ὑπῆρχον μεγάλαι φυτεῖαι μωρεῶν, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ κλήματα περιελίσσοντο μὲ ζωγραφικούς περιελιγμούς καὶ ἐδείκνυν εἰς τοὺς ξένους ὅτι καὶ αὐτόθι ἡ σκοληχοτροφία ἦτον ἐγγώριος. Ὄντως δὲ τότε ἡ μέταξα τῆς Χίου ἀνῆκεν εἰς τὰ μᾶλλον ζητούμενα ἐμπορεύματα. Τὰ πλουσιόπαροχα λατομεῖα τοῦ Πελιναίου ἐξεμεταλλεύοντο, καὶ ἀγγειοπλαστικὴ γῆ, οὐχὶ κατωτέρα τῆς Λήμνου, ἐπέμπετο καὶ μακράν. Δύο ὅμως προϊόντων κυρίως τὸ μνηνοπώλιον ὑπερεπλούτισε τοὺς Ἰουστινιάνας, τὸ τῆς στυπτηρίας τῆς Φωκαίας καὶ τὸ τῆς μαστίχης τῆς Χίου. Τὰ ὄρυγεῖα τῆς στυπτηρίας, τὰ ὁποῖα εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ζαχαριῶν ἀπέφερον ἀπείρους ποσότητας χρημάτων, ἀφῆθησαν εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν τῆς Φωκαίας, ὅστις ἔπρεπε νὰ κατασκευάσῃ μεγάλας ἀποθήκας καὶ λαμπρὰ ἐργοστάσια. Ἐν Νέᾳ Φωκαίᾳ εὕρισκετο ἡ ἀγορὰ, ἐν ἣ πάντες οἱ Μαρονεῖς ἐκάστοτε, ἐκτὸς δύο διὰ τὸν ἐνοικιαστὴν ἐπιπεφυλαγμένον ἡμερῶν καθ' ἐβδομάδα, ἐλευθέρως εἶχον τὴν ἄδειαν ν' ἀγοράζωσι καὶ πωλῶσι φυσικῶ τῷ λόγῳ δὲ τῇ στυπτηρίᾳ ἦτο τὸ κυριώτερον ἐμπορικὸν ἀντικείμενον αὐτόθι. Ἐν μᾶλλον προσδοφόρον ὅμως ἦτο διὰ τὴν Μαρόναν τὸ ἐμπόριον τῆς μαστίχης, ἥτις μόνον ἐν Χίῳ ἐν ταῖς τέσσαρσι μεσημβριναῖς διοικήσεσιν ἐσυνάζετο ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ὑπαλλήλων τῆς Μαρόνας καλουμένων *Officiales super recolectio masticis*, τὸ δ' ἐξ αὐτῆς καθαρὸν κέρδος ἐμερίζετο ἐξίσου εἰς τὰς μετοχὰς εἰς (*duodenarii*). Ἐκ τῆς ῥητινώδους δὲ ταύτης ὕλης, εἰς ἣν συνίστατο ὁ κύριος πλοῦτος τῆς νήσου, μόνον ὀρισμένον ποσὸν κατ' ἔτος ἐπετρέπετο νὰ συλλεχθῇ, ἵνα μὴ ἐξαντλῶνται τὰ φυτὰ καὶ διὰ τοῦ μεγάλου ποσοῦ καταβιβάζεται ἡ ὑψηλὴ τιμὴ αὐτοῦ, ἴδιοι δὲ πρὸς τοῦτο ὑπάλληλοι (*Perquestitores*) ἡρῶνουν τὰ ξένα πλοῖα ἀναχωροῦντα ἀπὸ τῆς νήσου μὴ τυχὸν κρυφίως εἶχον ἀγοράσει μαστίχην ἀπὸ τοῦς Γραικοῦς· ἐκ δὲ ἔτος τι συνηγορίζετο ποσὸν πλεόν τοῦ ὀρισμένου, τὸ περιπλέον ἡ ἐφυλάττετο εἰς ἀποθήκας διὰ τὸ ἐπὶ ἔτος ἡ καὶ ἐκείετο. Κατὰ μέσον δὲ ὅρον ἐπώλει ἡ Μαρόνα ἐτησίως 120 στατῆρας μαστίχης εἰς τὴν Δύσιν, 144 εἰς τὴν Ἀρμενίαν, Κύπρον, Ῥόδον, Συρίαν

καὶ Αἴγυπτον, ἐν ἣ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Δαμασκῶ, εἶχε μεγάλα πρακτορεῖα καὶ 200 στατῆρας εἰς τὴν Ῥωμανίαν, (δηλ. Ἑλλάδα, Κωνσταντινουπόλιν, Κριμαίαν) καὶ Μικρὰν Ἀσίαν. Συνήθως ὅμως τὰ ἄνω ποσὰ ἐπωλοῦντο ἐπὶ τριῶν, ἕξ, ὁκτώ ἢ καὶ δέκα ἔτη εἰς ἰδιώτας ἢ εταιρίας, ἀντὶ ἐξαχμυκίων πληρωμῶν εἰς τοὺς Ἰουστινιάνας διὰ συναλλαγμάτων ἐπὶ Κύπρου ἢ Γενούης. Ἡ δὲ τιμὴ ἐνὸς στατῆρος διὰ πράξεως τῆς 31 Μαΐου 1364 ἦτο 40 λιρῶν, πύξησεν ὅμως εἰς τῷ 1391 εἰς 41 λίρας καὶ 10 δηνάρια, καὶ τέλος τῇ 19 Ἀπριλίου 1417 ὥρισθη διὰ πάντοτε εἰς 45 λίρας. Ἐκτοτε τὸ ἐμπόριον τῆς μαστίχης ἀπέφερον εἰς τοὺς Μαρονεῖς κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως 49,530 λίρας ὅθεν 4,500 περίπου λίρας εἰς ἕκαστον δωδέκατον (*duodenum*). Τὴν δὲ 16ην ἑκατονταετηρίδα ἐπωλοῦντο ἐτησίως 300 κιβώτια πρὸς 320 λίτρας ἢ 3,840 οὐγγίαις, αἵτινες, πωλουμένης ἐκάστου κιβωτίου ἀντὶ 100 δουκάτων, ἀπέφερον 30000 δουκάτα, ὅθεν εἰς ἕκαστον δωδέκατον (*duodenum*) ἀνῆκον 2300 δουκάτα. Ὅτι δὲ εἰς ἐν τοσούτῳ ἐκτεταμένον ἐμπόριον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λείπωσι δίκαι, ἐννοεῖται εὐκόλως καὶ δι' ἐκδίκασιν αὐτῶν ὑπῆρχεν ἴδιον ἐμπορικὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον συνεδρίαζε καθ' ὀρισμένας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος ἐν τῷ πρὸς τοῦτο δικαστηρίῳ (δικαιοτάτῳ), συγκατεμένῳ ἐκ δύο Μαρονέων, ἐνὸς Λατίνου πολίτου (*Burgensis*) καὶ ἐνὸς Γραικοῦ ἄρχοντος.

Τὸ δικαιοτάτον ἔκειτο πρὸ τῆς ἀκροπόλεως παρὰ τὸν λιμένα καὶ ἦτον εὐρύχωρον μέγαρον μὲ λαμπρὸν περιστύλιον στηριζόμενον ἐπὶ μαρμαρίνων στηλῶν ὑπ' αὐτὸ δὲ τὸ περιστύλιον ἡτοιμάζοντο τὰ ψηφίσματα τοῦ Ἐπαρχοῦ, προτοῦ ν' ἀναγγελθῶσι διὰ τοῦ κήρυκος Ἑλληνοιστὶ καὶ λατινιστὶ ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς προκατεῖσι. Πλησίον ἔκειτο ἡ καλουμένη *στήλη* τῆς δικαιοσύνης παρὰ τὴν ὁποίαν ἐξεδίδοντο αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἐπαρχοῦ καὶ ὅχι μακράν αὐτῆς τὰ τῆς ἀνακρίσεως δεσμοκτήρια εἴτε *Scavia*, ὅθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον τὰ πέριξ μέρη καλοῦνται *Σκλαβιά*. Δις μόνον τῆς ἐβδομάδος ἐδίκασεν ἐν τῷ *Δικαιοτάτῳ* τὸ ἐμπορικὸν δικαστήριον, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἦτον ὀρισμένον πρὸς ἀπορομὴν τῆς δικαιοσύνης διὰ τοῦ Ἐπαρχοῦ. Πηγὴ δὲ τοῦ δικαίου ἦσαν ὁ θεμελιώδης νόμος (*Statuti*) τῆς Γενούης, ἐνῶ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἶχε μόνον βοηθητικὴν δύναμιν. Καὶ ἦτο μὲν ὀρισμένον ὅτι ἐνώπιον τοῦ νόμου δὲν ὑπῆρχε διαφορὰ τις ταῶν, ἀλλ' ὅμως τινὰ ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐ-

εχόντα ἔθιμα διατηρήθησαν διὰ τῆς συνθηκολογίας τοῦ 1346 καὶ βραδύτερον ἐκυρώθησαν δι' ἀποφάσεως ἀπὸ 18 Αἰγούστου 1393 ὑπὸ τοῦ Δόγου Φραγκίσκου Γαριβάλδου. Εἰς αὐτὰ ἀνῆκον Π. Χ. ἐδικάζοντες ὁρισμοὶ ἐπὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου τῶν Ἑλλήνων· οὕτως, ἐάν τις ἀπέθνησκεν ἀφίνων ἀπογόνους, τότε οὗτοι ἐκληρονόμουν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Ἐάν ὅμως ἀπέθνησκεν ἄτεκνος, τότε ἐκληρονόμουν μὲν οἱ πρόγονοι, ἀδελφοὶ ἢ ἀδελφίδαι, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς συγγενείας, ἔπρεπεν ὅμως νὰ παραδώσωσι τὸ τρίτον τῆς κληρονομίας εἰς τοὺς Μαονεῖς. Ἑλλειπόντων δὲ τοιούτων συγγενῶν, τότε ἐκληρονόμει ὁ ἐπιζῶν σύζυγος, ἀφίνων τὸ τρίτον τῆς κληρονομίας εἰς τοὺς Ἰουστινιάνας ὕπερ ἐγίνετο καὶ ὡς πρὸς τοὺς διὰ διαθήκης κληρονόμους· ἀλλ' ἐάν οὔτε σύζυγος ὑπελείπετο, τότε ἐκληρονόμει ἡ Μαόνξ, δίδουσα ὅμως κατ' ἔθος, τὸ τρίτον τῆς κληρονομίας διὰ λειτουργίας ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ τεθνεώτος. — Τὸ ποινικὸν δίκαιον τῆς νήσου ἐθεσίζετο κατὰ τὰ οὐσιωδέστερα ἐπὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι ἀσυνήθως βαρεῖαι ποιναὶ ἐπεβάλλοντο ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως τῆς μαστίχης. Οὕτως ὑπεξαίρεσις μέχρι τοῦ ποσοῦ δέκα λίτρων, ἐτιμωρεῖτο διὰ προστίμου ἑνὸς μέχρις ἑξ ὑπερπύρων ἐφ' ἑκάστης οὐγγίας ἢ ἐν περιπτώσει μὴ δυνατοῦ τῆς πληρωμῆς μὲ μαστίγωσιν καὶ ἀποκοπὴν ἑνὸς ὠτός. Ὅστις δ' ἔκλεπτε 17—25 λίτρας, ὑπέκειτο εἰς στιγματισμὸν, ὅστις 40—50 ὑπέκειτο εἰς ἀποκοπὴν τῆς ρινὸς καὶ ἑνὸς ὠτός, ὅστις 50—80 πρὸς τούτοις καὶ εἰς στιγματισμὸν, ὅστις 80—100 εἰς ἀποκοπὴν τῆς ρινὸς, τῶν ὠτων καὶ στιγματισμὸν, ὅστις 100—200 πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὴν ἀπώλειαν ἑνὸς ὀφθαλμοῦ ἢ μιᾶς χειρὸς, ἢ ἑνὸς ποδὸς κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Ἐπάρχου, τέλος δ' ὅστις ὑπεξῆρει πλεόν των 200 λίτρων ἀπηνάχον·ζετο. Εἰς ὁμοίαν θανατικὴν ποινὴν ὑπέκυπτεν, ὅστις μετὰ πρώτην κλοπὴν ἔκλεπτε πάλιν 100 λίτρας καὶ ἐν δευτέρᾳ ὑποτροπῇ 50 λίτρας· ὁ δὲ καταγγεῖλας ἀντημείβετο ἀναλόγως τῆς σημαντικότητος τῆς κλοπῆς, ἐνῷ ἀπεναντίας ὁ κλεπταποδόχος ὑπέκειτο εἰς τὰς ποινὰς ὡς καὶ ὁ κλέπτης, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς βαρυτέρας. — Πρὸς τὴν συμφέρον τῆς Γενούης, πᾶς ὅστις ἐσχεδίαζε τὴν ἀπόσπασιν τῆς νήσου, εἴτε Μαονεὺς ἦτον, εἴτε πολίτης, εἴτε Γραικός, ἐπηνειλεῖτο μὲ δήμευσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἢ καὶ μὲ θάνατον ὡς ἐνοχος ἐσχάτης προδοσίας· ὁ δὲ καταδόχης εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἐλάμβανεν ἐτήσιαν καὶ εἰς τοὺς ἀπο-

γόνους αὐτοῦ μεταβαίνουσιν ἀμοιβὴν 500 ὑπερπύρων. Φυγάδες καὶ ἐξόριστοι Γενουήνσιοι δὲν ἦσαν ἀνεκτοὶ ἐπὶ τῆς νήσου, τὸ δὲ δίκαιον τοῦ ἀσύλου ἦτο λίαν περιορισμένον· καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἦτον ὑπόχρεως νὰ παραδίδῃ εἰς τὸν Ἐπάρχον τὸν ἐκ Γενούης φυγάδα υἱὸν αὐτοῦ. Ἡ πολιτικὴ διαδικασία πρωτοδικῶς ἐδικάζετο ἐν μέρει μὲν διὰ τῶν *Λογαριαστών* (*Logariastilae*), ἐν μέρει δ' ὑπὸ τοῦ Ἐπάρχου, ἐνῷ ἡ ποινικὴ μόνον ὑπὸ τοῦ τελευταίου, ἔχοντος καὶ τὸ *jus gladii*. Τῶν ἀποφάσεων τῶν μὲν πρώτων ἐγίνετο ἔφεσις εἰς τὸν Ἐπάρχον, τούτου δὲ εἰς τὸν πάρεδρον τοῦ Δόγου ἐν Γενούῃ. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1396, ἐπειδὴ καὶ ἡ τελευταία αὐτῇ ἔφεσις ἐπέφερε μεγάλα ἐξοδα, ἔκτοτε αὕτη ἐγίνετο εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Ἐπάρχου, ἐάν ἡ δικάσιμος ὑπόθεσις δὲν ὑπερέβαινε τὰ 400 ὑπερπυρα. Διαιτηταὶ δ' ἐξωμάλυνον τὰς μεταξὺ Γραικῶν δίκας. Τὴν φροντίδα τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων εἶχεν ὁ Ἐπάρχος (*Podestà*). Οἱ κατάδικοι ἐφυλακίζοντο εἰς ἰδιαιτέρον πύργον ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ καταβάλλωσιν ὠρισμένα δικαιώματα διατροφῆς. Συχνάκις φυγάδες Γραικοὶ ὑπεξέφευγον τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιβληθεῖσαν φυλάκισιν, διὰ τῆς βοήθειας τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν· ἀλλὰ διὰ τὰς τοιαύτας περιπτώσεις ἀπὸ τοῦ 1402 ἐλήφθη τὸ βαρὺ μέτρον ἵνα οἱ κάτοικοι τῆς διαμονῆς τοῦ καταδίκου καὶ τῶν πέραξ χωρίων τιμωρῶνται διὰ χρηματικῶν ποινῶν, διὰ θανάτου ὅμως οἱ ἀποκρούσαντες αὐτόν. Τῶν χρηματικῶν ποινῶν, δι' ὧν καὶ μόνον ἐγίνοντο τὰ ἐξοδα τῆς δικαιοσύνης, ἐστέλλετο κατὰ τριμηνίαν διὰ τοῦ καγγελαρίου σημειώσεις εἰς τὴν Γένουαν· εἰς ἐπίσημα ἔγγραφα δὲ τοῦ 1487 καὶ τοῦ 1488 αἱ χρηματικαὶ αὗται ποιναὶ ὡς καὶ αἱ διατιμήσεις τῆς καγγελαρίας εἶνε σεσημειωμέναι μὲ τὴν μεγίστην ἀκριβείαν.

Ὁ ἐπὶ τῆς νήσου ὄργανισμὸς τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ἦτον ὁμοιος πρὸς τὸν τῆς Γενούης. Οἱ ἐπὶ τῆς νήσου κατοικοῦντες Μαονεῖς εἶχον συνοδείαν μισθωτῶν ὀπλοφόρων, οἵτινες ἦσαν πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐπάρχου. Πρὸς τούτοις δ' ἐμισθοῦντο καὶ τινες λατῖνοι τοξόται, οἵτινες συνασωματοῦντο εἰς ἓν μετὰ τῶν λοιπῶν τῶν ἐκ Χίων λαμβανομένων, καὶ πρὸς τούτοις καὶ ὀλίγα ἱππαρχαῖα (βαϊράκια) λατίνων ἱππέων διοικουμένων συνήθως ὑφ' ἑνὸς ὁδηγοῦ (*Condottieri*) Ἰταλοῦ μισθουμένου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ ἑξ ἔτη ἀπὸ τοῦ 1418 ὅμως ἔπρεπεν οὗτος νὰ ᾔνῃ Μαονεὺς. Εἰς οὐδένα στρατιώτην ἐπετρέπετο ἢ

ἐκτὸς τοῦ φρουρίου κατοικία, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ ἐξαιρουμένου. Ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν ἡλλασσεν ἀπὸ 300 μέχρις 800 καὶ ἡ Γένουα προσεπάθει πάντοτε ἵνα ἐλλατῶνῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ οὕτως ἐπιφέρει οἰκονομίαν εἰς τὰ ἔξοδα, ὅπερ ἦτο δυνατόν, διότι ἕκαστος Χίτος ἦτον ὑπόχρεως εἰς στρατείαν ἐπὶ διαταγῇ τοῦ ἐπάρχου. Τὸ πλεῖστον τῶν στρατευμάτων, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ φρουράρχος τῆς νήσου, κατόκει ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς πρωτεύουσας· μικρὰ ἀποσπάσματα ὅμως διοικούμενα ὑπὸ λοχαγοῦ ἐστρατωνίζοντο ἐν τοῖς προαστείοις· βραδύτερον δὲ, τῷ 1440, προσετέθη καὶ ὑποφρουράρχος ἐν τῇ πόλει. Πρὸς τούτοις δὲ ἕμενον ἐν μέρει σημαντικαὶ φρουραὶ εἰς τὰ λοιπὰ 15 φρούρια (καστέλλια) τῆς νήσου διοικούμεναι ὑπὸ Μαοναίων φερόντων τὸν τίτλον λοχαγῶν ἢ φρουράρχων τῆς Κόλλης, Καλαμωτῆς, Καρδαμύλης, Λαμιστῆς, Λάτης, Λεκοθέρης, Μελανήτου, Πενουκκῆλης, Παρπαρείας, Πιγρῆς, Πιτίου, Ἀγίας Ἐλένης, Ἀγίου Ἰουλιανοῦ, Βολισσοῦ (εἰς ἣν ἀνῆκε καὶ ὁ πλησίον κείμενος βράχος τῶν Ψαρῶν) καὶ Βίκου· εἶχον δ' ἐφωδιασμένα καλῶς τὰ φρούρια αὐτῶν μὲ πολεμοφόδια καὶ ἰδίως μὲ βαρέα πυροβόλα. Πλησίον δὲ τῆς Ἀρμολίας ὠκοδόμησε τῷ 1440 ὁ Νικόλαος Ἰουστινιάνης φρούριον ὠχυρωμένον ὑπὸ διπλοῦ τείχους καὶ περιλαμβάνον ἐξήκοντα δύο οἰκίας καὶ δύο πύργους· παρὰ τὴν Σίδηρον δὲ, τοὺς Πύργους καὶ Νέννες ὠκοδομήθησαν φυλακεῖα ἐναντίον τῶν πειρατῶν καὶ κατὰ μήκος τῶν παράλιων ἐπὶ ἀποτόμων βράχων φάροι. Ἐν ὅλοις ἡριθμοῦντο ἐπὶ τῆς Χίου 36 ὄχυραί θέσεις. Ἡ πρωτεύουσα ἐπροφυλάττετο δι' ὄχυρων προχωμάτων, τειχῶν καὶ τάφρων, ἡ ἀκρόπολις δὲ περιεζώσθη τῷ 1402 ὑπὸ νέας τάφρου, διότι ἡ παλαιὰ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ῥιπτομένων ἀκαθαρσιῶν εἶχε βαθμηδὸν κλεισθῇ. Μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν τῆς Ἑνετικῆς ἐπιδρομῆς ἐδαπανήθησαν χρήματα, ὑπὲρ τὰς 200 000 λιρῶν, πρὸς ἀνασκευὴν τῶν καταστραφέντων τειχῶν· οὕτω νέαι τάφροι περιέζωσαν τὴν πόλιν καὶ περιτειχίσματα ἐφωδιασμένα μὲ πυροβόλα καὶ πικρυτεῖχους πύργους ἐξησφάλιζον αὐτὴν πανταχοῦ δ' ἐξεῖχεν ὁ θυρεὸς τῶν Ἰουστινιάνων, πύργος μὲ τὸν ἀετὸν τῆς Γερμανικῆς Αυτοκρατορίας. Καὶ ὁ σημαντικὸς δὲ λιμὴν τῆς νήσου, εἰς τὸν ὁποῖον κατεσκευάσθησαν νέα νεώρια, ὠχυρώθη τῷ 1440 μὲ νέα τεῖχη καὶ ἐπειδὴ ἕνεκα τῶν ἀκαθαρσιῶν, τὰς ὁποίας ἔχουνον εἰς αὐτὸν ὁ Καλόφυτος καὶ λοιποὶ βύακες τῆς νήσου, βαθμηδὸν ἤρχισε πληρούμενος καὶ τὰ ξένα πλοῖα ἐπροτίμων

νὰ προσορμίζωνται εἰς τὸν Δελφίνιον λιμένα, ὅπου ἐπρόκειτο ἡ ἰδρυσις «νέας Χίου», διὰ τοῦτο δὲν ἠρκέσθησαν εἰς μόνην τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰς ἐκεῖνον τὸν λιμένα προσορμίσσεως δια ψηφίσματος ἀπὸ 20 Μαρτίου 1488, ἀλλὰ καὶ διώρυγα κατεσκευάσαν, ἥτις ἐδέχετο καὶ ἔφερεν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα τῶν βυάκων ἐκείνων. Ἐκτὸς τῆς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μαόνης, οὐχὶ ὅμως καὶ προσωπικῶς τῶν Μαονέων ὠρισμένης μεγάλης γαλέρας μὲ 74 κώπας, ἐναυλοχεῖ ἐν τῷ λιμένι στολίσκος 38 πλοίων, διατηρουμένων ὑπὸ μελῶν τῆς ἑταιρείας· ἐκ τεσσάρων δὲ Μαονέων συγκειμένη ἀρχὴ (Officium maris) εἶχε τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν καὶ τοῦ λιμένος, πρὸς δὲ καὶ τὴν κατὰ θάλασσαν ὑπεράσπισιν τῆς νήσου ἐν καιρῷ ἐχθρικῆς προσβολῆς.

(ἔπεται συνέχεια).

Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΘΑΛΑΜΟΣ.

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 45).

Η Κόμησσα διήλθε διὰ πολλῶν δωματίων ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου τῆς· φθάσασα δὲ εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ πύργου, ἠνέωξε μίαν θύραν καὶ ὤθησεν αὐτὸν ἐντὸς θαλάμου κατεσκευασμένου καὶ μόνον ἐπιπλὸν ἔχοντος παλαιὰν κλίνην, προῖον προκατακλυσμιαίας τέχνης.

— Ἀπ' ἐδῶ εἶναι ὁ κῆπος, εἶπε δεικνύουσα τὸ παράθυρον. Ἄμα λοιπὸν ἐννοήσης ὅτι ὅλοι κοιμῶνται ἐν τῷ πύργῳ, φύγε . . . καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ συχωρήσῃ.

Ταῦτα εἰπούσα καὶ ἀφήσασα τὸ κηρίον ὅπερ ἐκράτει ἀνά χειρας, ἀπῆλθε μετὰ σπουδῆς καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν αἵθουσαν καθ' ἣν στιγμὴν διὰ τῆς ἀπέναντι θύρας εἰσῆρχετο ὁ κ. Δὲ Ζωκούρτ. Οἱ δύο σύζυγοι ἀντήλλαξαν τὸν συνήθη φιλόφρονα χαιρετισμὸν, ἀλλ' ἐνυπῆρχε τι βεβιασμένον εἰς ἀμφοτέρων τοὺς τρόπους, καὶ ἡ πρώτη αὕτη συνέντευξις δὲν διήρκεσε πολλὴν ὥραν. Ἡ Κλαίρη προσεπάθησεν ἐπιτηδεῖως ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν χάραν τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἐπισκευυμένην ταραχὴν καὶ ὠχρότητα, ἀλλ' ὅμως ὁ κόμης ἐφάνη ὡς ἂν κάτι νὰ ὑπώπτευσεν. Ἐπομένως μετὰ τινας ἀσημάντους καὶ βεβιασμένας ἐρωτήσεις οἱ δύο σύζυγοι ἀποχωρισθέντες μετέβησαν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια δώματα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ Κλαίρη δὲν ἔκλεισε τὰ βλέφαρά της καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἀλλὰ καθημένη παρὰ τὸ παράθυρον ἐβλεπε πρὸς τὸν κῆπον, καὶ μόλις περὶ τὴν αὐγὴν κατεκλίνθη ἀφοῦ